Zbornik sudske prakse

MIŠLJENJE NEZAVISNOG ODVJETNIKA
GIOVANNIJA PITRUZZELLE
od 11. studenoga 2021. [1]

Predmet C-79/20 P

Yieh United Steel Corp.
protiv

Europske komisije

„Žalba – Damping – Provedbena uredba (EU) 2015/1429 – Članak 2. stavak 2. Uredbe br. 1225/2009 [koji je postao članak 2. stavak 2. Uredbe 2016/1036] – Određivanje uobičajene vrijednosti – Prodaje istovjetnog proizvoda za domaću potrošnju zemlje izvoznice – Isključenje prodaja na domaćem tržištu koje su namijenjene izvozu iz određivanja uobičajene vrijednosti”

1. Što se tiče područja antidampinških pristojbi, koji je doseg zahtjeva u skladu s kojim se za izračun uobičajene vrijednosti, koja se potom primjenjuje za utvrđivanje dampinga, obično upotrebljavaju prodaje istovjetnog proizvoda „za domaću potrošnju” u zemlji izvoznici? Pretpostavlja li taj zahtjev dokazivanje subjektivnog elementa u odnosu na proizvođača koji je i prodavatelj predmetnog proizvoda?

2. To su u biti pravna pitanja koja se analiziraju u ovom mišljenju koje se odnosi na žalbu kojom društvo Yieh United Steel Corp (u daljnjem tekstu: Yieh United) zahtijeva ukidanje presude Općeg suda Europske unije od 3. prosinca 2019., Yieh United/Komisija (T-607/15, EU:T:2019:831, u daljnjem tekstu: pobijana presuda) kojom je odbijena tužba koju je to društvo podnijelo radi poništenja Provedbene uredbe Komisije (EU) 2015/1429 od 26. kolovoza 2015. o uvođenju konačne antidampinške pristojbe na uvoz hladnovaljanih ravnih proizvoda od nehrđajućeg čelika podrijetlom iz Narodne Republike Kine i Tajvana (u daljnjem tekstu: sporna uredba) [2].

I. Pravni okvir

3. U vrijeme nastanka činjenica iz glavnog postupka odredbe koje su uređivale donošenje antidampinških mjera od strane Europske unije nalazile su se u Uredbi Vijeća (EZ) br. 1225/2009 od 30. studenoga 2009. o zaštiti od dampinškog uvoza iz zemalja koje nisu članice Europske zajednice (u daljnjem tekstu: Osnovna uredba) [3].

[1] Izvorni jezik: talijanski

[2] SL 2015., L 224, str. 10.

[3] SL 2009., L 343, str. 51. (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 11., svezak 30., str. 202. i ispravak SL 2016., L 44, str. 20.). Ta je uredba stavljena izvan snage Uredbom (EU) 2016/1036 Europskog parlamenta i Vijeća od 8. lipnja 2016. o zaštiti od dampinškog uvoza iz zemalja koje nisu članice Europske unije (SL 2016., L 176, str. 21.).

4. Člankom 1. stavcima 1. i 2. Osnovne uredbe određivalo se:

„1. Antidampinška pristojba može se primijeniti na svaki proizvod po dampinškim cijenama, a puštanje kojeg u slobodan promet u [Uniji] nanosi štetu.

2. Smatra se da je proizvod po dampinškim cijenama ako njegova izvozna cijena u [Uniju] iznosi manje od usporedive cijene za istovjetan proizvod određene u zemlji izvoznici u uobičajenom tijeku trgovine.

5. U skladu s člankom 2. stavcima 1. i 2. Osnovne uredbe:

„1. Uobičajena vrijednost obično se temelji na cijenama, koje su nezavisni kupci platili ili plaćaju, u uobičajenom tijeku trgovine, u zemlji izvoznici. […]

2. Prodaje istovjetnog proizvoda za domaću potrošnju obično služe za određivanje uobičajene vrijednosti ako takve prodaje predstavljaju 5 % ili više obujma prodaje dotičnog proizvoda u [Uniji]. Međutim, može se koristiti i manji obujam prodaje ako se, na primjer, naplaćene cijene smatraju reprezentativnima za dotično tržište."

II. Činjenice i sporna uredba

6. Yieh United je društvo sa sjedištem na Tajvanu koje posluje, među ostalim, u proizvodnji i distribuciji hladnovaljanih ravnih proizvoda od nehrđajućeg čelika.

7. Nakon pritužbe koju je podnio Eurofer, Europsko udruženje za čelik, ASBL (u daljnjem tekstu: Eurofer), Komisija je 26. lipnja 2014. pokrenula antidampinški postupak povezan s uvozom hladnovaljanih ravnih proizvoda od nehrđajućeg čelika iz Narodne Republike Kine i Tajvana [4]. Ispitnim postupkom o dampingu i šteti obuhvaćeno je razdoblje od 1. siječnja do 31. prosinca 2013.

8. Komisija je 24. ožujka 2015. na temelju Provedbene uredbe (EU) 2015/501 [5] (u daljnjem tekstu: Privremena uredba) u odnosu na društvo Yieh United uvela privremenu antidampinšku pristojbu od 10,9 % na predmetni proizvod.

9. Komisija je 26. kolovoza 2015. donijela spornu uredbu.

10. Konkretno, što se tiče metode izračuna uobičajene vrijednosti za uvoz predmetnog proizvoda podrijetlom iz Tajvana, iz sporne uredbe proizlazi da se metodom izračuna koja je prvotno upotrijebljena u Privremenoj uredbi nije uzela u obzir domaća prodaja distributerima i trgovcima [6].

11. Iako je smatrala da nedostatak znanja o konačnom odredištu prodaje nije odlučujući, nakon što je nekoliko proizvođača izvoznika koji su bili obuhvaćeni antidampinškim ispitnim postupkom iznijelo argumente, Komisija je ipak ponovno analizirala situaciju na temelju dokaza

[4] Vidjeti Obavijest o pokretanju postupka, SL 2014., C 196., str. 9.

[5] Provedbena uredba Komisije (EU) 2015/501 od 24. ožujka 2015. o uvođenju privremene antidampinške pristojbe na uvoz hladnovaljanih ravnih proizvoda od nehrđajućeg čelika podrijetlom iz Narodne Republike Kine i Tajvana (SL 2015., L 79, str. 23.)

[6] Vidjeti uvodnu izjavu 50. sporne uredbe u kojoj se izričito upućuje na uvodne izjave 63. do 66. Privremene uredbe.

dostupnih u ispitnom postupku [7]. Nakon što je ispitala primjedbe i dodatne informacije primljene nakon privremene objave [8], Komisija je preispitala prodaju koja će se isključiti iz određivanja uobičajene vrijednosti kako bi se što vjernije prikazala situacija svakog pojedinog proizvođača izvoznika u ispitnom postupku. Nakon te analize, u slučajevima u kojima je to opravdano, dio prodaje isključen u privremenoj fazi za potrebe izračuna uobičajene vrijednosti upotrijebljen je za izračun uobičajene vrijednosti [9].

12. Iz uvodne izjave 59. sporne uredbe proizlazi da „[u]mjesto potpunog isključivanja prodaje distributerima na temelju pretpostavke da je sva prodaja distributerima namijenjena izvozu, Komisija je isključila samo onaj dio prodaje distributerima za koji je postojalo dovoljno dokaza da je stvarno izvezen. Komisija je ispitala predmetnu prijavljenu prodaju i klasificirala je kao domaću ili kao prodaju namijenjenu za izvoz na temelju posebne situacije i podataka svakog od predmetnih proizvođača izvoznika. Na primjer, postojanje popusta usmjerenih na izvoz upotrijebljeno je kao relevantan dokaz. Nasuprot tomu, subjektivni elementi kao što su namjera ili znanje, ili nedostatak znanja, nisu bili važni za objektivnu procjenu Komisije”.

III. Postupak pred Općim sudom i pobijana presuda

13. Društvo Yieh United podnijelo je 27. listopada 2015. Općem sudu tužbu za poništenje sporne uredbe.

14. U prilog svojoj tužbi društvo Yieh United istaknulo je dva tužbena razloga koja su se odnosila na povredu članka 2. stavaka 3. i 5. Osnovne uredbe odnosno članka 2. stavaka 1. i 2. te uredbe [10].

15. Konkretno, u okviru svojeg drugog tužbenog razloga društvo Yieh United istaknulo je u biti da je Komisija povrijedila članak 2. stavke 1. i 2. Osnovne uredbe smatrajući, bez prikladnog opravdanja, da određene prodaje dotičnog proizvoda neovisnom kupcu, ostvarene u uobičajenom tijeku trgovine u zemlji izvoznici, treba isključiti radi određivanja uobičajene vrijednosti samo iz razloga što su predmetni proizvodi bili kasnije izvezeni. Osobito s obzirom na tekst članka 2. stavka 2. Osnovne uredbe, prema kojem se prodaje dotičnog proizvoda „za domaću potrošnju” obično koriste za određivanje uobičajene vrijednosti, Komisija je navedene prodaje mogla valjano isključiti iz izračuna uobičajene vrijednosti tek nakon što je utvrdila da je u trenutku prodaje prodavatelj imao saznanja o izvozu dotičnih proizvoda ili je predvidio da će ih kupac izvoziti.

16. Nakon što je u pobijanoj presudi odbio prvi tužbeni razlog [11], Opći sud odbio je u točkama 114. do 145. i drugi tužbeni razlog.

17. Opći sud naveo je prije svega da se s doslovnog gledišta u različitim jezičnim verzijama odredbe članka 2. stavka 2. Osnovne uredbe upućuje na „namjenu” dotičnog proizvoda bez pozivanja na namjeru proizvođača glede navedene namjene u trenutku prodaje [12]. U pobijanoj presudi [13] Opći sud u tom je pogledu smatrao da se, suprotno onomu što je istaknulo društvo Yieh

7 Vidjeti uvodnu izjavu 56. sporne uredbe.

8 Vidjeti uvodnu izjavu 57. sporne uredbe.

9 Vidjeti uvodnu izjavu 56. sporne uredbe.

10 Ti su članci postali članak 2. stavci 3. i 5. Uredbe 2016/1036 odnosno članak 2. stavci 1. i 2. Uredbe 2016/1036.

11 Vidjeti točke 29. do 113. pobijane presude.

12 Vidjeti točke 128. i 129. pobijane presude.

13 Vidjeti točke 130. i 131.

United, ne može donijeti nikakav konačan zaključak ni na temelju slučaja o kojem je odlučivalo povjerenstvo Svjetske trgovinske organizacije (WTO) [14] ni na temelju prethodne Uredbe Komisije iz 1997. kojom se uvodi privremena pristojba na određene proizvode [15].

18. Opći sud zatim je smatrao da je tumačenje izraza „za domaću potrošnju" prema kojem nije nužno istražiti namjeru ili konkretno znanje prodavatelja glede konačnog odredišta dotičnog proizvoda potvrđeno analizom konteksta predmetne odredbe. Naime, ni pojam „damping" ni pojmovi „šteta" i „zlouporaba" u smislu Osnovne uredbe ne pretpostavljaju, kao uvjet za primjenu, utvrđenje o konkretnoj namjeri kod zainteresirane strane, nego zahtijevaju ispunjavanje objektivnih uvjeta neovisno o njezinoj namjeri ili konkretnom znanju [16].

19. Opći sud također je smatrao da je navedeno tumačenje u skladu sa svrhom antidampinškog ispitnog postupka, koji se za institucije Unije sastoji od istraživanja objektivnih dokaza koristeći se pritom alatima koji su im stavljeni na raspolaganje Osnovnom uredbom i na temelju dobrovoljne suradnje gospodarskih subjekata. Prema mišljenju Općeg suda, to je tumačenje također u skladu s načelima predvidljivosti i pravne sigurnosti [17].

20. Što se tiče ovog slučaja, Opći sud istaknuo je prije svega da je Komisija u spornoj uredbi zamijenila prvotni pristup primijenjen u Privremenoj uredbi pristupom zasnovanim na postojanju objektivnih dokaza o izvozu dotičnog proizvoda od strane dotičnog distributera [18]. Konkretno, Opći sud potom je istaknuo, kao prvo, da je na određeni broj prodaja koje je društvo Yieh United prijavilo kao domaće bio primijenjen izvozni rabat po osnovi sustava koji je bio osmišljen kao poticaj distributerima koji su dalje izvozili svoje proizvode od čelika; kao drugo, da je dokazano da je društvo Yieh United stvarno primjenjivalo taj rabat na izvoz, osobito na znatan dio prodaja svojem neovisnom kupcu u pogledu kojih je to društvo osporavalo uključivanje u izračun uobičajene vrijednosti; i, kao treće, da su se mogli prikupiti drugi objektivni dokazi da je taj kupac stvarno izvozio veliku većinu proizvoda koji su bili predmet navedenih prodaja koje su prijavljene kao domaće prodaje [19].

21. Na temelju tih razmatranja, Opći sud zaključio je da je Komisija mogla zakonito i bez počinjenja očite pogreške u ocjeni isključiti predmetne prodaje iz određivanja uobičajene vrijednosti primjenom članka 2. stavaka 1. i 2. Osnovne uredbe [20].

IV. Zahtjevi stranaka

22. Svojom žalbom društvo Yieh United zahtijeva od Suda da ukine pobijanu presudu, prihvati tužbu u prvostupanjskom postupku i, slijedom toga, poništi spornu uredbu u dijelu u kojem se odnosi na njega te da Komisiji i Euroferu naloži snošenje troškova prvostupanjskog i žalbenog postupka.

[14] Izvješće od 16. studenoga 2007. u sporu „Europske zajednice – Antidampinške mjere za losose iz uzgoja podrijetlom iz Norveške" (WT/DS 337/R), konkretno, bilješka na stranici 339.

[15] Uredba Komisije (EZ) br. 1023/97 od 6. lipnja 1997. kojom se uvodi privremena antidampinška pristojba na uvoz drvenih paleta podrijetlom iz Poljske i kojom se prihvaćaju i angažmani ponuđeni od strane određenih proizvođača izvoznika glede tog izvoza (SL 1997., L 150, str. 4.)

[16] Vidjeti točku 132. pobijane presude.

[17] Vidjeti točke 133. do 135. pobijane presude.

[18] Vidjeti točke 137. i 138. pobijane presude.

[19] Vidjeti točke 138. do 142. pobijane presude.

[20] Vidjeti točku 144. pobijane presude.

23. Komisija od Suda zahtijeva da odbije žalbu i da društvu Yieh United naloži snošenje troškova.

24. Eurofer od Suda zahtijeva da odbije žalbu i, podredno, da odbije tužbu podnesenu u prvostupanjskom postupku te, podredno tomu, da predmet vrati na ponovno odlučivanje Općem sudu i društvu Yieh United naloži snošenje troškova, uključujući troškove prvostupanjskog postupka.

V. Analiza žalbe

A. Žalba koju je podnijelo društvo Yieh United

25. Društvo Yieh United u prilog svojoj žalbi ističe tri žalbena razloga. Prvim i drugim žalbenim razlogom to društvo ističe da je Opći sud u pobijanoj presudi povrijedio članak 2. stavak 3. odnosno članak 2. stavak 5. Osnovne uredbe. Trećim žalbenim razlogom društvo Yieh United ističe pak da je Opći sud povrijedio članak 2. stavak 2. Osnovne uredbe.

26. U skladu sa zahtjevom Suda, svoju ću analizu usmjeriti na treći žalbeni razlog.

B. Treći žalbeni razlog

1. Argumenti stranaka

27. U trećem žalbenom razlogu, kojim se osporavaju točke 129. do 135. pobijane presude, društvo Yieh United ističe da je Opći sud povrijedio članak 2. stavak 2. Osnovne uredbe. Opći sud pogrešno je presudio da se tom odredbom i, konkretno, izrazom „za domaću potrošnju" Komisiji ne nalaže da dokaže namjeru ili konkretno znanje proizvođača koji je i prodavatelj u pogledu konačne namjene predmetnih proizvoda. U skladu s tumačenjem Općeg suda, navedena odredba Komisiji zakonito omogućuje da iz izračuna uobičajene vrijednosti isključi domaće prodaje neovisnom kupcu samo zato što su predmetni proizvodi bili kasnije izvezeni a da ne mora ispitati je li proizvođač koji je i prodavatelj imao namjeru ili je barem znao da će ti proizvodi koji su prodani domaćem kupcu konačno biti izvezeni.

28. Međutim, posljedica stajališta Općeg suda, kojim se potvrđuje Komisijino stajalište, jest da proizvođač treba uvijek i nepovratno odgovarati za trgovinske politike svojih neovisnih kupaca, iako on nema nikakvu kontrolu nad tim politikama i nije mu poznata stvarna konačna namjena proizvoda. To tumačenje omogućuje Komisiji da proizvođaču nameće antidampinške pristojbe neovisno o njegovim cjenovnim politikama, što je suprotno općem cilju Antidampinške uredbe.

29. Društvo Yieh United osporava tri razloga na koje se Opći sud oslonio u pobijanoj presudi kako bi potvrdio Komisijino tumačenje članka 2. stavka 2. Osnovne uredbe.

30. Kao prvo, društvo Yieh United osporava da analiza različitih jezičnih verzija Osnovne uredbe iz točaka 129. i 130. pobijane presude može valjano dovesti do zaključka Općeg suda u skladu s kojim treba uzeti u obzir dokaz o konačnoj namjeni proizvoda, a ne znanje ili namjeru koje proizvođač ima u trenutku prodaje u pogledu te konačne namjene. Naime, nijedan element riječi „za" ne sprečava da se ocijeni percepcija proizvođača koji je i prodavatelj u pogledu namjene predmetnog proizvoda u trenutku prodaje. Nadalje, jezične verzije koje Opći sud navodi u

točki 129. pobijane presude ne sadržavaju izraz „konačna namjena”, nego pretpostavljaju pravednu ocjenu koju proizvođač koji je i prodavatelj treba izvršiti u pogledu namjene proizvoda koja proizlazi iz prodaje tih proizvoda.

31. Kao drugo, društvo Yieh United osporava kontekstualno i teleološko tumačenje Osnovne uredbe koje je Opći sud utvrdio u točkama 132. i 135. pobijane presude. To društvo smatra, s jedne strane, da činjenica da se damping, šteta i zlouporaba mogu utvrditi neovisno o namjeri proizvođača ili izvoznika ne opravdava to da se nisu uzele u obzir domaće prodaje koje je izvršilo društvo Yieh United. U području antidampinga treba postojati subjektivan element jer je riječ o sankcioniranju „nepoštenog” ponašanja zainteresiranih proizvođača odnosno izvoznika. S druge strane, alternativno tumačenje članka 2. stavka 2. Osnovne uredbe koje je predložilo društvo Yieh United Komisiju ne sprečava da pribavi objektivne dokaze u pogledu uvjeta koji omogućuju da se uvede antidampinška pristojba. Osim toga, drugi instrumenti trgovinske zaštite koji se predviđaju, konkretno, drugim odredbama Osnovne uredbe, Sporazumom o WTO-u ili antisubvencijskim pravnim pravilima zahtijevaju od tijela zaduženog za ispitni postupak da provjeri subjektivno znanje i namjeru proizvođačâ odnosno izvoznikâ. Stoga se ne može tvrditi, kao što to čini Opći sud, da je takvo dokazivanje „neizvjesno” ili nemoguće za utvrditi.

32. Kao treće, obrazloženje Općeg suda u točki 134. pobijane presude jest cirkularno. Naime, damping ne postoji ako proizvođač izvoznik na odgovarajući način upravlja svojim cijenama i primjenjuje slične cijene na svoje domaće prodaje i prodaje namijenjene izvozu.

33. Komisija i Eurofer osporavaju argumente društva Yieh United i tvrde da treći žalbeni razlog treba odbiti.

2. Ocjena

a) Uvodna razmatranja

34. U svojem trećem žalbenom razlogu društvo Yieh United tvrdi da je Opći sud povrijedio članak 2. stavak 2. Osnovne uredbe. Konkretno, navedeno društvo dovodi u pitanje tumačenje izraza „za domaću potrošnju” koje je Opći sud utvrdio u točkama 129. do 135. pobijane presude.

35. U tom pogledu prije svega valja podsjetiti na to da se u okviru članka 2. Osnovne uredbe, kojim se predviđaju odredbe koje se odnose na utvrđivanje dampinga, stavcima 1. do 7. propisuju odredbe koje omogućuju da se odredi uobičajena vrijednost koja će potom biti predmet primjerene usporedbe s izvoznom cijenom u svrhu utvrđivanja dampinga [21].

36. U skladu s člankom 2. stavkom 1. Osnovne uredbe, uobičajena vrijednost obično se temelji na cijenama, koje su nezavisni kupci platili ili plaćaju, u uobičajenom tijeku trgovine, u zemlji izvoznici. U skladu sa stavkom 2. tog članka, „[p]rodaje istovjetnog proizvoda za domaću potrošnju obično se koriste za određivanje uobičajene vrijednosti […]”.

37. Suprotno tomu, iz potonje odredbe proizlazi da se u svrhu određivanja uobičajene vrijednosti obično ipak ne uzimaju u obzir prodaje istovjetnog proizvoda koje proizvođači zemlje izvoznice izvršavaju na domaćem tržištu ako proizvodi koji su predmet tih prodaja nisu namijenjeni za potrošnju na tom tržištu, nego imaju drugu namjenu poput izvoza.

[21] Vidjeti članak 2. stavak 10. Osnovne uredbe.

38. Društvo Yieh United u svojoj žalbi u biti tvrdi da izraz „za domaću potrošnju" iz članka 2. stavka 2. Osnovne uredbe pretpostavlja subjektivan element, odnosno namjeru ili znanje proizvođača koji je i prodavatelj u pogledu konačne namjene predmetnog proizvoda. U skladu s pristupom koji zastupa društvo Yieh United, kako bi se iz određivanja uobičajene vrijednosti mogle isključiti prodaje istovjetnog proizvoda na domaćem tržištu, Komisija je dužna dokazati da je proizvođač koji je i prodavatelj u trenutku u kojem su te prodaje sklopljene imao namjeru ili barem konkretno znanje o okolnosti da će ti proizvodi kasnije biti izvezeni.

39. Stoga u svrhu odgovora na treći žalbeni razlog koji je istaknulo društvo Yieh United valja provjeriti tumačenje izraza „za domaću potrošnju" iz članka 2. stavka 2. Osnovne uredbe koje je Opći sud primijenio s obzirom na argumente koje je navelo to društvo.

b) Članak 2.1. Antidampinškog sporazuma

40. Međutim, najprije valja istaknuti – kao što je to uostalom učinio sam Opći sud [22] – da izraz „za domaću potrošnju" iz članka 2. stavka 2. Osnovne uredbe odgovara izrazu koji se upotrebljava u članku 2.1. Antidampinškog sporazuma [23] WTO-a na njegova tri službena jezika, odnosno izrazima „destined for consumption" na engleskom jeziku, „destiné à la consommation" na francuskom jeziku i „destinado al consumo" na španjolskom jeziku.

41. U tom kontekstu, iz sudske prakse proizlazi da odredbe Osnovne uredbe treba tumačiti što je više moguće s obzirom na odgovarajuće odredbe Antidampinškog sporazuma [24], pri čemu također treba uzeti u obzir tumačenje različitih odredbi tog sporazuma koje je utvrdilo Tijelo WTO-a za rješavanje sporova [25].

42. Osim toga, u tom se pogledu čini da je jedini slučaj u kojem su tijela WTO-a pružila smjernice koje se odnose na doseg pojma „destined for consumption" iz članka 2.1. Antidampinškog sporazuma slučaj koji se navodi u točki 131. pobijane presude i točki 17. ovog mišljenja [26] u kojem je povjerenstvo WTO-a u bilješci na jednoj stranici primijetilo da „kada proizvođač prodaje proizvod neovisnom izvozniku (ili trgovcu) znajući da će se taj proizvod izvesti, ta se prodaja ne može […] okvalificirati kao prodaja namijenjena domaćoj potrošnji".

43. Prema mojem mišljenju, iz tog razmatranja proizlazi da znanje proizvođača koji je i prodavatelj o tome da su proizvodi koji su predmet prodaja namijenjeni izvozu nije nevažno u svrhu utvrđivanja mogu li se ti proizvodi smatrati „destined for consumption" u smislu članka 2.1. Antidampinškog sporazuma i mogu li se stoga odgovarajuće prodaje uzeti u obzir prilikom određivanja uobičajene vrijednosti. Naime, iz navedenog razmatranja proizlazi da stvarno znanje proizvođača koji je i prodavatelj u pogledu te namjene isključuje kvalifikaciju predmetne robe kao „destined for consumption" i stoga isključuje odgovarajuće prodaje iz izračuna uobičajene vrijednosti.

22 Vidjeti točku 130. pobijane presude i navedenu sudsku praksu.

23 Sporazum o provedbi članka VI. Općeg sporazuma o carinama i trgovini iz 1994. (SL 1994., L 336., str. 103.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 11., svezak 74., str. 112.)

24 Presuda od 9. siječnja 2003., Petrotub i Republica (C-76/00 P, EU:C:2003:4, t. 57.)

25 Vidjeti po analogiji presudu od 6. listopada 2020., Komisija/Mađarska (Visoko obrazovanje) (C-66/18, EU:C:2020:792, t. 92.) te, u pogledu članka 3. stavaka 1., 2. i 3. Uredbe (EU) 2016/1036, moje nedavno mišljenje u predmetu Komisija/Hubei Xinyegang Special Tube (C-891/19 P, EU:C:2021:533, t. 24.).

26 Riječ je o bilješci 339. u slučaju koji se navodi u bilješci 14. ovog mišljenja.

44. Međutim, s obzirom na navedeno, slažem se s analizom Općeg suda iz prethodno navedene točke 131. pobijane presude u skladu s kojom se samo iz tog opažanja ne može donijeti suprotan zaključak, odnosno da nepostojanje dokaza o stvarnom znanju proizvođača koji je i prodavatelj u pogledu toga da su predmetni proizvodi namijenjeni izvozu treba nužno dovesti do toga da se smatra da su ti proizvodi namijenjeni za domaću potrošnju. Drugim riječima, činjenica da proizvođač koji je i prodavatelj zna da su proizvodi namijenjeni izvozu može opravdati isključenje odgovarajućih prodaja iz izračuna uobičajene vrijednosti ne podrazumijeva nužno da te prodaje treba neizbježno uključiti u navedeni izračun ako tijelo zaduženo za ispitni postupak ne dokaže da postoji navedeno stvarno znanje.

45. Naime, činjenica da proizvođač koji je i prodavatelj u trenutku prodaje stvarno zna da će proizvodi koji su predmet te prodaje kasnije biti izvezeni omogućuje da se pretpostavi da cijena i uvjeti prodaje (koja je namijenjena izvozu) nisu oni koji su karakteristični za domaće tržište, što opravdava isključenje te prodaje iz izračuna uobičajene vrijednosti koji mora, što je točnije moguće, odražavati prodajnu cijenu u zemlji izvoznici. Međutim, to ne mora nužno biti točno u suprotnom slučaju. Naime, kao što će se bolje vidjeti u nastavku ovog mišljenja, sasvim je moguće da se isključenje prodaja iz izračuna uobičajene vrijednosti može opravdati na temelju objektivnih elemenata koji se odnose na te prodaje i koji su neovisni o dokazivanju namjere ili stvarnog znanja proizvođača koji je i prodavatelj u pogledu činjenice da će proizvodi kasnije biti izvezeni.

46. Stoga upravo u tom kontekstu valja provesti navedenu provjeru tumačenja koje je Opći sud utvrdio u pogledu odredbe prava Unije koja se navodi u članku 2. stavku 2. Osnovne uredbe i, konkretno, izraza „za domaću potrošnju” iz te odredbe.

c) Tumačenje izraza „za domaću potrošnju” u smislu članka 2. stavka 2. Osnovne uredbe

47. Kao što je istaknuo Opći sud, kada je riječ o tumačenju odredaba prava Unije, u tom pogledu iz ustaljene sudske prakse proizlazi da treba uzeti ne samo formulaciju tih odredaba nego i kontekst u kojemu se one nalaze te ciljeve propisa kojeg su dio [27].

48. Kao prvo, što se tiče doslovnog tumačenja odredbe o kojoj je riječ, u tom pogledu ističem, kao što je to uostalom učinio i Opći sud [28], da se u engleskoj verziji članka 2. stavka 2. Osnovne uredbe upotrebljava – na način koji se usto razlikuje od teksta članka 2.1. Antidampinškog sporazuma na engleskom jeziku – izraz „intended for domestic consumption” koji se može tumačiti na način da prodavateljeva namjera u pogledu namjene proizvoda koji je predmet prodaje treba biti relevantan kriterij. Međutim, ni u drugim jezičnim verzijama odredbe o kojoj je riječ na koje se poziva Opći sud ni u prethodno navedenom tekstu triju službenih verzija članka 2.1. Antidampinškog sporazuma ne upućuje se izričito na tu namjeru, nego se u njima umjesto toga navodi „namjena”.

49. U tom pogledu, iz sudske prakse Suda proizlazi da utvrđivanje značenja i dosega pojmova za koje, kao u ovom slučaju, pravo Unije ne daje nikakvu definiciju treba provesti u skladu s njihovim uobičajenim smislom u svakodnevnom govoru, uzimajući u obzir kontekst u kojem se oni koriste i ciljeve postavljene propisom o kojem je riječ [29].

[27] Vidjeti među ostalim presudu od 29. srpnja 2019., Vethanayagam i dr. (C-680/17, EU:C:2019:627, t. 42.) te točku 127. pobijane presude i navedenu sudsku praksu.

[28] Vidjeti konkretno točke 128. do 130. pobijane presude koje osporava društvo Yieh United.

[29] Vidjeti među ostalim presudu od 26. svibnja 2016., Envirotec Denmark (C-550/14, EU:C:2016:354, t. 27. i navedena sudska praksa).

50. U talijanskom jeziku pojam „destinare” potječe od latinskog pojma „destinare” i u pravom smislu riječi znači „temeljito, neopozivo utvrditi kao čin više volje” [30]. To upućivanje na višu i neumitnu volju jasno se odražava u pojmu „destino” u talijanskom jeziku, koji odgovara pojmu „destiny” u engleskom jeziku, pojmu „destin” u francuskom jeziku te pojmu „destino” u španjolskom i portugalskom jeziku. U prenesenom smislu pojam „destinare” u svakodnevnom govoru ima značenje koje ne upućuje na višu volju i odnosi se na nešto što je „dodijeljeno”, „rezervirano” ili „usmjereno” u odnosu na određeni cilj [31].

51. Ako se tumači na taj način, izraz „za domaću potrošnju” znači da proizvodi koji su predmet tih prodaja trebaju biti „dodijeljeni” ili „rezervirani” za domaću potrošnju odnosno njihov „cilj” treba biti takva potrošnja kako bi se prodaje u zemlji izvoznici mogle uključiti u izračun uobičajene vrijednosti.

52. Iz toga proizlazi da, u skladu s onim što se navodi u točkama 42. i 43. ovog mišljenja, namjera i znanje izvoznika u pogledu stvarne namjene konačnog proizvoda nisu nevažni elementi u analizi čiji je cilj utvrđivanje je li istovjetan proizvod koji je predmet takvih prodaja namijenjen „za domaću potrošnju”. Naime, moguće je da proizvođač koji je i prodavatelj odredi konačnu namjenu proizvoda koji je predmet prodaja, koja može utjecati na cijene i uvjete prodaje, ili da u svakom slučaju on zna za tu konačnu namjenu i stoga utječe na tu cijenu ili te uvjete.

53. Međutim, suprotno tvrdnjama društva Yieh United iz njegove žalbe, dokazivanje namjere ili stvarnog znanja proizvođača koji je i prodavatelj u pogledu konkretne namjene proizvoda koji su predmet prodaje nije element koji je potreban kako bi se prodaje isključile iz uobičajene vrijednosti. Naime, sasvim je moguće da, neovisno o dokazivanju te namjere ili stvarnog znanja, zaključak u pogledu činjenice da su navedeni proizvodi namijenjeni, odnosno „dodijeljeni” izvozu ili da je izvoz njihov „cilj”, može objektivno proizlaziti iz određenih elemenata koji se odnose na prodaje ili na kupca koji kupuje te proizvode. U tim okolnostima, smatram da primjerice dokaz da su prodaje izvršene po cijeni ili pod posebnim rokovima i uvjetima čiji je cilj poticanje izvoza odnosno dokaz da su prodaje izvršene klijentu koji se uglavnom bavi izvozom proizvoda koji su predmet prodaja mogu biti dovoljni kako bi se moglo zaključiti da se te prodaje odnose na proizvode „namijenjene” izvozu i da ih stoga treba isključiti iz izračuna uobičajene vrijednosti [32]. Dokazivanje tih okolnosti dovoljno je neovisno o dokazivanju namjere ili znanja proizvođača koji je i prodavatelj u pogledu namjene robe.

54. Stoga Komisija na temelju dokaza o takvim elementima može pretpostaviti da su predmet prodaja bili proizvodi čija namjena nije bila potrošnja na domaćem tržištu i može, slijedom toga, isključiti te prodaje iz izračuna uobičajene vrijednosti a da ne treba dokazati stvarno znanje proizvođača koji je i prodavatelj u pogledu namjene tih proizvoda. Međutim, potrebno je dokazati postojanje objektivne poveznice između prodaja i namjene predmetnih proizvoda drukčije od potrošnje na domaćem tržištu, kojom se može opravdati isključenje tih prodaja iz izračuna uobičajene vrijednosti.

[30] Vidjeti Treccani.it

[31] *Ibidem*. Isto tako, glagol „destiner” u francuskom jeziku definira se kao „fixer la destination de quelque chose, le réserver à cet usage, à cet emploi; affecter” (Larousse.fr), a glagol „to destine” u engleskom jeziku definira se kao „[with object] intend or choose for a particular purpose or end” (Oxford Dictionary of English, treće (revidirano) izdanje, Oxford University Press, 2015.).

[32] Kao što se to detaljnije razmatra u točki 38. i bilješci 61. ovog mišljenja, iako nije istovjetan, sličan pristup primjenjuje se u američkoj sudskoj praksi u pogledu unutarnje odredbe antidampinškog prava koja se odnosi na određivanje uobičajene vrijednosti. Vidjeti konkretno presudu United States Courta of International Trade (Sud Sjedinjenih Američkih Država za međunarodnu trgovinu, Sjedinjene Američke Države) od 3. veljače 1997., *INA Walzlager Schaeffler KG protiv Sjedinjenih Američkih Država* [957 F. Supp. 251 (Ct. Int'l Trade 1997.), str. 265.].

55. Smatram da je kontekstualnom analizom i svrhom te odredbe potvrđeno prethodno navedeno tumačenje izraza „za domaću potrošnju” iz članka 2. stavka 2. Osnovne uredbe u skladu s kojim, iako namjera ili konkretno znanje proizvođača koji je i prodavatelj u pogledu namjene proizvoda koji su predmet prodaja nisu nevažni, ipak nije potrebno da Komisija dokaže da u odnosu na proizvođača koji je i prodavatelj postoji subjektivan element kako bi se prodaje isključile iz izračuna uobičajene vrijednosti ako se dokaže postojanje jedne ili više objektivnih poveznica između prodaje i kasnijeg izvoza.

56. Kao što je to istaknuto u točki 35. ovog mišljenja, s kontekstualnog gledišta ta je odredba dio članka 2. stavaka 1. do 7. Osnovne uredbe kojima se propisuju odredbe koje omogućuju da se odredi uobičajena vrijednost koja mora biti predmet primjerene usporedbe s izvoznom cijenom u svrhu utvrđivanja dampinga. Ni iz jedne od tih odredbi ne proizlazi da je za izračun uobičajene vrijednosti u svrhu utvrđivanja dampinga potrebno dokazivanje subjektivnog elementa na koje se poziva društvo Yieh United. Osim toga, kao što je to istaknuo Opći sud u točki 132. pobijane presude a da društvo Yieh United to nije osporilo u svojoj žalbi, ni tekst članka 2. stavka 8. Osnovne uredbe, koji se odnosi na određivanje izvozne cijene, uopće ne upućuje na kriterij „znanja” zainteresirane osobe.

57. S teleološkog gledišta valja istaknuti da je upućivanje na namjenu proizvoda istovjetnih domaćoj potrošnji u članku 2. stavku 2. Osnovne uredbe svojstveno određivanju uobičajene vrijednosti i svrha tog upućivanja jest osigurati da uobičajena vrijednost nekog proizvoda što više odgovara uobičajenoj cijeni istovrsnog proizvoda na domaćem tržištu izvoznika [33]. To je podudaranje potrebno kako bi se osigurala primjerena usporedba s izvoznom cijenom predmetnog proizvoda u svrhu utvrđivanja dampinga. Iz toga proizlazi da prodaje koje se odnose na proizvode koji nisu namijenjeni domaćoj potrošnji ne predstavljaju prikladnu osnovu za izračun uobičajene vrijednosti i stoga ih se mora isključiti iz izračuna te vrijednosti [34].

58. Iz te svrhe odredbe o kojoj je riječ proizlazi potreba da se dokaže postojanje povezanosti između domaće prodaje i namjene drukčije od domaće potrošnje kako bi se ta prodaja mogla isključiti iz izračuna uobičajene vrijednosti. Međutim, iz te svrhe ni na koji način ne proizlazi da je potrebno da Komisija nužno dokaže da u odnosu na proizvođača koji je i prodavatelj postoji subjektivan element kako bi mogla izvršiti to isključenje.

59. Uostalom, općenita tvrdnja društva Yieh United, prema kojoj „u području antidampinga treba postojati subjektivan element”, ne temelji se ni na jednom konkretnom pravnom elementu. Naprotiv, kao što to ističe Komisija i kao što to proizlazi iz sudske prakse, svrha uvođenja antidampinške pristojbe kojoj je svojstveno određivanje uobičajene vrijednosti nije sankcijske prirode, nego se tom svrhom nastoje ponovno uspostaviti pravedni tržišni uvjeti u Uniji [35]. Iz toga slijedi da u tom pravnom području u načelu ne postoji potreba utvrđivanja subjektivnog elementa.

60. Osim toga, kao što to u biti ističe Opći sud u točkama 133. i 134. pobijane presude, uvjetovati isključenje prodaja proizvoda, u pogledu kojih se može pretpostaviti kasniji izvoz, iz određivanja uobičajene vrijednosti dotičnog proizvoda, dokazivanjem namjere ili stvarnog znanja prodavatelja u trenutku prodaje glede konačnog odredišta dotičnog proizvoda, bilo bi protivno

[33] Što se tiče pojma uobičajenog tijeka trgovine iz članka 2. stavka 1. Osnovne uredbe, vidjeti po analogiji mišljenje nezavisnog odvjetnika P. Mengozzija u predmetu Vijeće/Alumina (C-393/13 P, EU:C:2014:2105, t. 43. na koju se Sud izričito poziva u točki 28. relevantne presude od 1. listopada 2014., Vijeće/Alumina (C-393/13 P, EU:C:2014:2245).

[34] Vidjeti također po analogiji *ibidem*.

[35] Vidjeti u tom pogledu i u tom smislu presudu od 3. listopada 2000., Industrie des poudres sphériques/Vijeće (C-458/98 P, EU:C:2000:531, t. 91.) i mišljenje nezavisnog odvjetnika W. Van Gervena u predmetu Nölle (C-16/90, neobjavljeno, EU:C:1991:233, t. 11.).

svrsi antidampinških ispitnih postupaka. U tom sam pogledu, s jedne strane, već imao priliku istaknuti da za razliku od drugih područja prava Unije, poput primjerice područja povrede prava tržišnog natjecanja, u antidampinškim ispitnim postupcima institucije Unije raspolažu prilično ograničenim ovlastima i stoga one ovise o dobrovoljnoj suradnji dotičnih poduzetnika da im pruže informacije potrebne za utvrđivanja u okviru ispitnog postupka [36]. S druge strane, slažem se s Općim sudom da bi zahtijevanje takvog dokaza od institucija, koji se u tom postupovnom kontekstu može pokazati nemogućim, u konačnici stvorilo mogućnost da se radi određivanja uobičajene vrijednosti u skladu s člankom 2. Osnovne uredbe uzmu u obzir cijene izvezenih proizvoda koje mogu narušiti i ugroziti pravilno određivanje navedene uobičajene vrijednosti [37].

61. Naposljetku, i to samo podredno, ističem da je tumačenje odredbe članka 2. stavka 2. Osnovne uredbe, u skladu s kojim namjera ili stvarno znanje proizvođača koji je i prodavatelj u pogledu namjene koja se odnosi na izvoz može biti relevantno, ali nije odlučujuće u svrhu utvrđivanja je li istovjetan proizvod koji je predmet prodaja namijenjen „za domaću potrošnju" ako se dokaže postojanje objektivnih poveznica između prodaje i kasnijeg izvoza kojima se može opravdati isključenje namjene koja se odnosi na domaću potrošnju proizvoda koji su predmet prodaja, u biti u skladu s tumačenjem unutarnje odredbe antidampinškog prava koja se odnosi na određivanje uobičajene vrijednosti, a koje se primjenjuje u upravnoj i sudskoj praksi Sjedinjenih Američkih Država [38].

62. Pobijanu presudu valja ispitati upravo s obzirom na sva prethodna razmatranja.

d) Pobijana presuda

63. U okviru analize drugog tužbenog razloga koji je istaknulo društvo Yieh United, Opći sud u pobijanoj presudi najprije je u točkama 127. do 135. tumačio odredbu članka 2. stavka 2. Osnovne uredbe i izraz „za domaću potrošnju" koji se navodi u toj odredbi. Nakon toga, u točkama 136. do 144. pobijane presude Opći sud ispitao je predmetni slučaj i zaključio je da Komisija nije počinila nikakvu očitu pogrešku u ocjeni jer je u spornoj uredbi isključila prodaje koje je društvo Yieh United izvršilo svojem najvećem klijentu iz Tajvana.

64. U tom pogledu napominjem, kao prvo, da društvo Yieh United u svojem trećem žalbenom razlogu isključivo osporava točke 129. do 135. pobijane presude u kojima je Opći sud, kao što se to navodi u prethodnoj točki, tumačio izraz „za domaću potrošnju" u smislu članka 2. stavka 2. Osnovne uredbe. Međutim, iz teksta tih točaka proizlazi u biti da je Opći sud samo provjerio i odbio tumačenje te odredbe koje je predložilo društvo Yieh United i u skladu s kojim je Komisija, kako bi se određene prodaje mogle isključiti iz izračuna uobičajene vrijednosti, dužna dokazati

[36] Vidjeti moje mišljenje u predmetu Komisija/Kolachi Raj Industrial (C-709/17 P, EU:C:2019:303, t. 46. u kojoj se nalaze druga upućivanja).

[37] Vidjeti točku 134. pobijane presude.

[38] Odnosno glava 19. članak 1677.b U. S. Codea (Zakonik SAD-a) i, konkretno, stavak (a) točka 1. tog članka. Naime, iz sudske prakse koja se odnosi na tu odredbu proizlazi da se primjenjuje kriterij u skladu s kojim tijelo zaduženo za ispitni postupak treba dokazati da je proizvođač *„knew or should have known that the merchandise was not for home consumption based upon the particular facts and circumstances surrounding the sales*" (odnosno da je znao ili *da je trebao znati* da roba nije namijenjena za domaću potrošnju na temelju posebnih činjenica i okolnosti koje se odnose na prodaju; vidjeti presudu United States Courta of International Trade (Sud Sjedinjenih Američkih Država za međunarodnu trgovinu) od 3. veljače 1997., *INA Walzlager Schaeffler KG protiv Sjedinjenih Američkih Država* [957 F. Supp. 251 (Ct. Int'l Trade 1997.), str. 264.] i od 3. srpnja 2001., *Tung Mung Development Co. Ltd. i Yieh United Steel Corp. protiv Sjedinjenih Američkih Država* [219 F. Supp. 2d 1333 (Ct. Int'l Trade 2002), str. 46.]). Ta je sudska praksa u biti potvrđena u presudi od 17. lipnja 2020., *Coalition of American Flange Producers protiv Sjedinjenih Američkih Država* [448 F. Supp. 3d 1340 (Ct. Int'l Trade 2020), str. 1354. i sljedeće]. Stoga iz te sudske prakse proizlazi da dokazivanje stvarnog znanja proizvođača izvoznika u pogledu namjene koja se odnosi na izvoz proizvoda koji su predmet prodaja nije potrebno ako se to znanje može pretpostaviti na temelju objektivnih elemenata (*constructive knowledge*) koji navode na zaključak da je proizvođač „trebao znati" da će proizvodi biti izvezeni.

namjeru ili konkretno znanje prodavatelja u pogledu toga da je proizvod koji je predmet prodaja namijenjen izvozu. U svojim argumentima u okviru trećeg žalbenog razloga društvo Yieh United samo ističe da je Opći sud počinio pogrešku koja se tiče prava jer nije prihvatio to tumačenje.

65. Međutim, smatram da iz analize izvršene u točkama 47. do 60. ovog mišljenja proizlazi da tumačenje odredbe o kojoj je riječ koje je predložilo društvo Yieh United treba odbiti i da, iako namjera i stvarno znanje proizvođača koji je i prodavatelj u pogledu konačne namjene robe nisu nevažni elementi, njihovo dokazivanje nije element koji je nužno odlučujući za utvrđivanje je li proizvod koji je predmet prodaja u zemlji izvoznici namijenjen „za domaću potrošnju" u smislu članka 2. stavka 2. Osnovne uredbe.

66. Iz toga slijedi da Opći sud nije počinio nikakvu pogrešku koja se tiče prava jer je u točkama 129. do 135. pobijane presude odbio navedeno tumačenje odredbe o kojoj je riječ koje je predložilo društvo Yieh United. Prema mojem mišljenju, to je razmatranje dovoljno kako bi se odbio treći žalbeni razlog jer je, kao što je to istaknuto, društvo Yieh United u tom žalbenom razlogu dovelo u pitanje samo taj dio presude tako što je ponovno predložilo to tumačenje pravnog pravila o kojem je riječ.

67. Kao drugo i kao što to proizlazi iz analize izvršene u točkama 47. do 60., ovog mišljenja dodatno napominjem da tumačenje izraza „za domaću potrošnju" u smislu članka 2. stavka 2. Osnovne uredbe koje je Opći sud utvrdio u točkama 129. do 135. pobijane presude treba dopuniti i pojasniti na način da namjera ili stvarno znanje proizvođača koji je i prodavatelj u pogledu namjene koja se odnosi na izvoz može biti relevantno, ali nije odlučujuće ako se dokaže postojanje objektivnih poveznica između prodaja o kojima je riječ i namjene drukčije od domaće potrošnje proizvoda koji su predmet prodaje, što iz izračuna uobičajene vrijednosti može isključiti uzimanje u obzir tih prodaja.

68. Kao treće i također dodatno, ističem da iz točaka 138. do 143. pobijane presude, što su točke koje društvo Yieh United nije osporavalo, proizlazi da je Komisija u ovom slučaju iz izračuna uobičajene vrijednosti isključila sporne prodaje koje je društvo Yieh United izvršilo svojem najvećem klijentu iz Tajvana na temelju dokazane okolnosti da je, s jedne strane, na znatan dio prodaja o kojima je riječ [39] primijenjen izvozni rabat i, s druge strane, da se taj klijent uglavnom bavi izvozom proizvoda koji su predmet prodaja [40].

69. Smatram da je u tim okolnostima, s obzirom na tumačenje odredbe o kojoj je riječ koje je utvrđeno u točkama 47. do 60. ovog mišljenja, Opći sud pravilno zaključio da Komisija nije počinila nikakvu očitu pogrešku u ocjeni jer je prodaje tom klijentu isključila iz izračuna uobičajene vrijednosti.

VI. Zaključak

70. Na temelju svih prethodnih razmatranja, predlažem Sudu da treći žalbeni razlog koji je istaknulo društvo Yieh United odbije kao neosnovan.

[39] Iz točke 141. pobijane presude proizlazi da su te prodaje, primjera radi, iznosile 40 % prodaja tom klijentu tijekom prosinca 2013.

[40] Naime, iz točke 142. pobijane presude proizlazi da je dokazano da je taj klijent na domaćem tržištu prodao tek zanemarivu količinu dotičnog proizvoda.